

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Päätös nro 45/2000
11.10.2000

Asia Virkasuhteen purkamista koeaikana ja virantoimituksesta pidättämistä koskeva oikaisuvaatimus

Päätös, johon haetaan oikaisua

Tullihallituksen 27.1.2000 tekemä päätös, jolla A:n virkasuhde on purettu sekä tullihallituksen 7.2.2000 tekemä päätös, jolla A on pidätetty henkilöstöpäällikön virastaan.

Oikaisuvaatimus

A on vaatinut päätösten kumoamista. Lisäksi A on vaatinut, että asiassa järjestetään suullinen käsittely.

Asian käsittely

Tullihallitus on antanut asioista vastineet ja A sen jälkeen vastaselityksensä.

Virkamieslautakunnan ratkaisu

Perustelut

A on nimitetty 1.8.1999 alkaen kuuden kuukauden koeajalla henkilöstöpäällikön virkaan. Tullihallituksen päätöksellä 27.1.2000 A:n virkasuhde on koeajan kuluessa purettu.

Valtion virkamieslain 10 §:n 1 momentin mukaan virkamiestä nimitettäessä voidaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävä koeajan aikana purkaa sekä nimittävän viranomaisen että virkamiehen puolelta. Purkaminen ei saa kuitenkaan tapahtua 11 §:ssä tarkoitetuilla tai muuten epäasiallisilla perusteilla.

Tullihallituksen päätöksellä 7.2.2000 A on pidätetty henkilöstöpäällikön virastaan.

Valtion virkamieslain 40 §:n mukaan jos virkasuhde on purettu virkamies on heti pidätettävä virantoimituksesta, vaikkei päätös ole saanut lainvoimaa.

Valtion virkamieslain 66 §:n 2 momentin mukaan ennen kuin virkamies pidätetään virantoimituksesta tai virkasuhde puretaan, on virkamiehelle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Selvitys tapahtumista

Virkasuhteen purkaminen

Virkasuhteen purkamista koskevan päätöksen mukaan A:n toiminnasta esimiehenä tuli valituksia jo virkasuhteen alkuvaiheessa. Asiakirjoissa on talouspäällikkö B:n selvitys tapahtumista, jossa hän muun ohella toteaa, että A onnistui saamaan huomattavan osan lähistöllään olevista työtovereista ärsyyntyneiksi. Ylitarkastaja C on selityksessään tuonut esiin A:n moitittavan käytöksen esimiehenä ja puutteet yhteistyökyvyssä. Materiaalipäällikkö D on selvityksessään niin ikään tuonut esiin A:n puutteet esimiehenä ja hänen harkitsemattoman rahankäytön muun muassa oman työhuoneensa sisustamisessa. Toimimalla ohi oman yksikön muiden esimiesten ja jättämällä huomioimatta käytettävissä olevien resurssien rajoitukset A osoitti yhteistyökyvyn ja harkinnan puutetta. Tullihallituksen hallintoyksikön johtajalle osoittamassaan kirjeessä 20.12.1999 hallintoyksikön johtoryhmän jäsenet luottopäällikkö, ylitarkastaja, talouspäällikkö ja materiaalipäällikkö katsovat, että henkilöstöpäällikkö A ei omaa riittäviä yhteistyö- ja johtamistaitoja.

Asiakirjoissa on myös Tulliliitto ry:n pääluottamusmies, apulaissosiaalipäällikkö E:n 10.4.2000 Tullihallitukselle osoittama kirjelmä, jossa hän tuo esiin, ettei hänellä ole A:n viranhoitoon liittyvistä asioista omakohtaista tietoa, mutta pääluottamusmies oli havainnut yhteistyökyvyssä ja A:n suhtautumisessa yksikössä vallinneeseen johtamistapaan erimielisyyksiä. A on nimennyt E:n todistajaksi mahdollisesti pidettävään suulliseen käsittelyyn, mutta E on ilmoittanut, ettei hänellä ole edellä mainitun lisäksi mitään kerrottavaa.

Työsuojelupäällikkö on selvityksessään 7.4.2000 niin ikään tuonut esiin A:n harkitsemattoman rahankäytön ja käskevän johtamistavan. Työsuojelupäällikkö katsoo, ettei edellytyksiä A:n virkasuhteen jatkamiselle ollut.

Työterveyslääkäri F on lausunnossaan 3.4.2000 todennut, että hänen vastaanotollaan kävi kaksi A:n välitöntä alaista, jotka valittivat työuupumusta, koska A oli ylityöllistänyt heitä. Työterveystajalle oli kertynyt samankaltaista tietoa henkilöstön uupumisesta.

A:n edellisen työnantajan Suomen Akatemian hallintopäällikkö on selvityksessään lausunut, että A:n tehtäviin henkilöstöhallinnossa kuului lähinnä työsuojelu- ja työkykyprojektin asiat sekä hallintoviraston yksiköiden henkilöstökoulutuksen koordinointi. Muita tehtäviä hänelle voitiin antaa varsin rajoitetusti, mikä pitkälti johtui A:n voimakkaista mielipiteistä, jotka johtivat erimielisyyksiin sekä yksikön sisällä että muissa yksiköissä toimivien henkilöiden kanssa. Esimiestehtäviä A:lla ei ollut.

A on oikaisuvaatimuksessaan ensisijaisesti katsonut, että häntä ei ole kuultu asianmukaisesti ja toissijaisesti hän on kiistänyt virkasuhteen purkamisen perusteet. Purkamista ei ole voitu tehdä virkamieslain 10 §:n 1 momentin perusteella,

koska päätös purkamisesta on annettu A:lle tiedoksi vasta koeajan jälkeen. A toteaa, että häneen kohdistetut moitteet ovat yksilöimättömiä. Hän kiistää puutteet yhteistyökyvyssään ja esimiestaidoissaan. Kyseessä oli uusi virka, eikä sen hoitamiseksi ollut esikuvia. On selvää, että uuden viran perustamisen jälkeen kuluu aikaa ennen kuin on täysin selvää mitkä tehtävät uudelle virkamiehelle kuuluvat ja millä tavoin virkaa hoidetaan.

Vastaselityksensä oheen A on liittänyt tullisihteerin G:n lausunnon, jossa tämä hämmästelee A:ta kohtaan esitettyjä väitteitä ja häntä kohtaan suunnattuja menettelytapoja. G:n käsityksen mukaan A on vilpittömästi pyrkinyt kehittämään tiimityöskentelyä alaistensa kanssa. G on avustanut A:ta työtyytyväisyyselityksen tekemisessä joulukuussa 1999.

Virantoimituksesta pidättäminen

Tullihallitus on päätöksellään 7.2.2000 päättänyt pidättää A:n henkilöstöpäällikön viran toimituksesta. Ennen päätöksen tekoa Tullihallitus ei ole varannut A:lle tilaisuutta tulla kuulluksi.

Oikeudellista arviointia

Virkasuhteen purkaminen

A on otettu Tullihallituksen henkilöstöpäällikön virkaan 1.8.1999 koeajalla, joka päättyi 31.1.2000. Päätös A:n virkasuhteen purkamisesta on tehty 27.1.2000, eli sinänsä koeaikana. A on kuitenkin saanut päätöksen tiedoksi vasta 4.2.2000, eli koeajan päätyttyä. Valtion virkamieslain 10 §:n mukaan virkamiestä nimitettäessä voidaan määrätä, että virkasuhde voidaan enintään kuusi kuukautta kestävä koeajan aikana purkaa. Virkasuhde on siten purettava ennen koeajan päättymistä.

Valtion virkamieslaissa tai -asetuksessa ei ole säädetty milloin koeaikapurun katsotaan tapahtuneen. Myöskään ei ole erikseen säädetty työsopimuslain 47 c §:n 2 momentin kaltaisesti milloin katsotaan vedotuksi säädettyssä määräajassa koeaikapurun perusteeseen jos ilmoitus koeaikapurusta toimitetaan postitse.

Valtion virkamiesasetuksen 32 §:ssä on säädetty vain siitä, milloin irtisanoutumisen ja irtisanomisen katsotaan tapahtuneen. Säännöksen mukaan ratkaisevaa on tiedoksisaantiaika. Kun koeaikapurusta ei ole erikseen mitään säädetty, voitaisiin e-contrario ajatella, että ratkaisevaa olisi päätöksentekoaika, ei tiedoksianto-aika kuten irtisanomisessa ja irtisanoutumisessa.

Kun koeaikapurussa on kyse virkamiehen kannalta vaikutuksiltaan varsin ankarasta asiasta ja koeaikapurun käyttämiselle on säädetty ehdoton määräaika, on säännöstä lähtökohtaisesti tulkittava virkamiehen palvelussuhdeturvan lähtökohdista ja suppeasti.

Suomen oikeusjärjestelmässä lähtökohtana esimerkiksi asioiden ja kanteiden vireillepanossa, samoin kuin muutoksenhaussa on, että määräaikoja tarkastellaan tiedoksisaamisen, ei päätöksenteon kautta, ellei toisin ole erikseen säädetty. Tämä puoltaa tulkintaa, jonka mukaan koeaikapurku on katsottava tehdyn säädettyssä määräajassa mikäli se on annettu tiedoksi määräajassa.

Tulkinta, jonka mukaan koeaikapurun katsottaisiin tulleen tehtyä päätöksentekoaikajan perusteella, voisi johtaa kestävämpiin tilanteisiin. Lähtökohta on, että virkasuhde ja siihen liittyvät velvollisuudet ja oikeudet päättyvät kun purku on suoritettu. Koeaikapurku on mahdollinen paitsi viraston, myös virkamiehen puolelta. Jos koeaikapurun katsottaisiin tulleen tehokkaasti toimitettua päätöksentekohetkellä ja tiedoksiantaminen merkitsisi vain muutoksenhakuajan alkamista, olisi jopa mahdollista että virkamies suorittaisi virkatehtäviään vaikka palvelusuhde olisi purettu. Vastaavasti virkamies voisi jättää virkansa hoitamatta ja jälkikäteen ilmoittaa suorittaneensa koeaikapurun. Koeaikapurku voisi siis tulla voimaan takautuvasti tiedoksiantoon nähden.

Tulkinta, jonka mukaan koeaikapurun katsottaisiin tulleen tehtyä kun päätös on tehty, merkitsisi siis sitä, että virkamiehen virkasuhde päättyisi ilman tiedoksiantoa. Kyseessä olisi työsopimuslaisissa säädettyä purkautuneena pitämismenettelyä muistuttava tilanne. Tämä ei sovi virkasuhteeseen. Hallituksen esitys kunnon viranhaltijan palvelussuhdeturvalaiksi sisälsi säännösehdotuksen virkasuhteen purkautumismenettelyksi, jolloin tietyissä tilanteissa ei olisi tarvittu nimenomaista purkamistointia. Eduskunnan hallintovaliokunta kuitenkin katsoi, ettei virkasuhteen kohdalla tarvita erillistä virkasuhteen purkautumismenettelyä. Tämä puoltaa tulkintaa, jonka mukaan koeaikapurku katsotaan toimitetuksi silloin kun se on annettu tiedoksi. Tällöin myös säädetty määräaika määräytyisi tiedoksiannon perusteella.

Edellälausutun perusteella on katsottava, että virkamiehen virkasuhde ei voi päättyä ellei ao. päätöstä ole annettu tiedoksi. Koska sovellettavissa sääöksissä ei ole erotettu toisistaan koeaikapurun käyttämisen määräaika itse purkamistointimesta, on katsottava, että koeaikapurku on saatettava virkamiehelle tiedoksi koeaikana.

Henkilöstöpäällikkö A on saanut virkasuhteensa purkamista koeaikana koskevan päätöksen tiedokseen koeajan jo päätyttyä, joten tullihallitus ei purkanut hänen virkasuhdettaan koeaikana.

Päätös

Kun otetaan huomioon asiakirjoista saatava selvitys suullisen käsittelyn järjestäminen ei ole asian selvittämiseksi tarpeen.

Oikaisuvaatimukset hyväksytään sekä virkasuhteen purkamisen että virantoimituksesta pidättämisen osalta.

Sovelletut lainkohdat

Valtion virkamieslaki 10 §:n 1 momentti

Muutoksenhaku

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Virkamieslautakunnan päätös oli tulos äänestyksestä, jossa enemmistön muodostivat jäsen Kulla ja varajäsenet Kauppala, Komulainen sekä Puttonen ja vähemmistön puheenjohtaja Sahi, jäsen Liuksia sekä varajäsen Vehkamäki. Asian esittelijä Anneli Tulikallio.

Eri mieltä olleiden puheenjohtaja Sahin ja jäsen Liuksian sekä varajäsen Vehkamäen lausuma:

Suullista käsittelyä koskevan vaatimuksen osalta olemme samaa mieltä kuin enemmistö.

Virkasuhteen purkaminen

A on otettu Tullihallituksen henkilöstöpäällikön virkaan 1.8.1999 koeajalla, joka päättyi 31.1.2000. Kun virkasuhde puretaan, virkasuhde päättyy ilman edeltänyttä irtisanomisaikaa. Päätös A:n virkasuhteen purkamisesta on tehty 27.1.2000 eli koeaikana.

Ennen virkasuhteen purkamista A:lle on 19.1.2000 päivätyllä ilmoituksella varattu tilaisuus tulla kuulluksi asiassa. Tuolloin A:lle on ilmoitettu tullihallituksen tarkoitus purkaa hänen virkasuhteensa, koska koeaikana A:n yhteistyökyvyssä sekä neuvottelu- ja esimiestaidoissa oli ilmennyt merkittäviä puutteita, joista oli aiheutunut vakavia työyhteisöllisiä ongelmia ja koska A:lta siten puuttuivat edellytykset henkilöstöpäällikön viran hoitamiseen. Kuulemistilaisuus pidettiin 26.1.2000, jolloin myös pääluottamusmies oli läsnä. A:ta on siten kuultu virkamieslain 66 §:n mukaisesti.

Virkasuhteen purkaminen koeaikana ei edellytä virkasuhteen purkamiselle muutoin asetettua valtion virkamieslain 33 §:n mukaista perustetta. Purkaminen ei kuitenkaan saa tapahtua epäasiallisella perusteella. Asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan A:n esimies, Tullihallituksen hallintoyksikön johtoryhmän jäsenet ja hänen eräät alaisensa ovat olleet tyytymättömiä A:n tapaan hoitaa virkatehtäviään. Erityisesti puutteita on ilmennyt hänen yhteistyökyvyssään ja esimiestaidoissaan. Asiassa ei ole ilmennyt, että A:n virkasuhde olisi purettu epäasiallisilla perusteilla. Tullihallitus on siten voinut koeaikana purkaa A:n virkasuhteen.

Virantoimituksesta pidättäminen

Valtion virkamieslain 40 §:n mukaan jos virkasuhde on purettu, hänet on heti pidätettävä virantoimituksesta, vaikkei päätös ole saanut lainvoimaa. Virkasuhteen purkamista koskevaan päätökseen liittyvän virastapidättämisen tarkoituksena on saattaa purkamista koskeva päätös täytäntöön siitä huolimatta, että päätös ei ole vielä lainvoimainen. Sillä seikalla, että virantoimitus on sairauden vuoksi ollut keskeytyneenä ei ole merkitystä asiassa. Valtion virkamieslain 66 §:n 2 momentin mukaan ennen kuin virkamies pidätetään virantoimituksesta on virkamiehelle varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi. Kun virkamieslain 40 §:n 1 momentin mukaisen virantoimituksesta pidättämisen edellytyksenä on yksinomaan virkasuhteen purkaminen ja virkasuhteen purkamisen johdosta A:ta on kuultu, ei A:n kuuleminen erikseen virantoimituksesta pidättämisen osalta ole ollut tarpeen.

Tämän vuoksi hylkäämme oikaisuvaatimuksen.

Asian esittelijä, virkamieslautakunnan sihteeri, ilmoitti eriävänä mielipiteenään, että hänen päätösehdotuksensa oli samansisältöinen kuin vähemmistön äänestyslausuma